

מעִינות הלוי

גליון חידו"ת

מב"ק מרן רבינו 'בעל שבט הלוי' זצוק"ל
ומב"ק מרן רבינו 'בעל מחשבת הלוי' זצוק"ל
ומב"ק מרן רבינו שליט"א

פר' תרומה - זכור תשפ"א

גליון א' - רצ"ב

פניני המעיין

וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר [כה, מ].

בבעל הטורים, 'וראה' - ג' ראשי פסוקים. וראה ועשה בתבניתם. ואידך (תהלים קלט, כד) וראה אם דרך עוצב בי. ואידך (שם קכח ו) וראה בנים לבניך. עיי"ש מה שפירש בזה.

ועוד יש לפרש עפ"י מה דאמרו חז"ל במדרש, (ב"ר מד, ט) דוד אמר (תהלים קלט, כג-כד) חקרני א'ל ודע לבבי. - דע הפורשים ממני [פי' דורות היוצאים ממני], וראה אם דרך עוצב בי ונחני בדרך עולם. - אמר לפניו רבש"ע אם עתיד אני להעמיד בנים להעציבך מוטב לי ונחני בדרך עולם.

ופירשנו זה עפ"י דברי הרמב"ן הק' בפ' נצבים עה"פ (דברים כט, יז) פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה. וז"ל, כי האב שורש, והבן נצר משרשיו יפרה - ואמר 'פורה ראש' - לרמוז כי משורש מתוק לא יצא מר, וכל אשר לבבו שלם עם השם הנכבד ולא הרהר כלל בע"ז לא יוליד מודה בה, עכ"ל. והיינו דאמר דוד המלך, חקרני א'ל ודע לבבי - הסתכל בלבבי, וראה אם דרך עוצב בי - אם יש ח"ו בלבי פגם אשר יגרום שיצאו ממני בנים שאינם מהוגנים העתידים להעציבך ח"ו, ונחני בדרך עולם - מוטב לי שאמות ערירי.

אמנם התקנה לזה להביט אל צור מחצבתנו, ולאחוז בדרכי אבותינו ורבותינו הגאונים והצדיקים, ולשפוך דמעות כמים על זרעינו שיהו מהוגנים וימשיכו בדרך המסורה לנו מאבותינו.

ובזה יתפרש 'וראה אם דרך עוצב בי' - אם חושש אדם שיהא לו ח"ו בנים שאינם מהוגנים, אזי 'וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר' - תתבונן אל אשר אתה מראה 'בהר' - אלו

דעו נא בני
וכל יוצאי
חללי, כי אין
לנו סיור רק
התורה הזאת,
היא חיינו
ואורך ימינו,
ובה תחזיקו,
כי היא סם
חיים
למחזיקים
בה... בדרך
המיוחד לנו
ידיעת התורה
וההלכה,
ובקשת אמת
לדעת עומק
תורה"ק לפי
כחינו
הדלים...

ודבר זה יהי'

לי לזכות

בעולם

העליון,

וצפרט אס

יזכירו תמיד

דברי הלכה,

אגדה,

והתעוררות

הנדפסים

בספרי שצט

הלוי הלכה

ודרוש, ומה

שעדין

בכתובים, וכן

שבת בשבת

בעת רעוא

דרעוין, וזזה

מתקיים

מכזלו בחיים

וכו'.

(מתוך האוואה הק')

דרכי ההורים הצדיקים - כאמרם ז"ל (ב"ר סח, ב) אשא עיני אל 'ההרים' - אל 'ההורים'. ועשה כתבניתם - תעשה כמעשיהם הטובים עפ"י התורה שניתנה 'בהר', ואזי תזכה 'וראה בנים לבניך שלום על ישראל' - זרע ברך ה' שלמים בתורה וביראת אלקים. (תשנ"ה)

ועשית פרכת וגו' מעשה חשב, מעשה רקם

[כו, לא - לו]

בגמ' (יומא עב:) מעשה רוקם, מעשה חושב, א"ר אלעזר, שרוקמין במקום שחושבין.

נראה לפרש דרך רמז על לימוד התורה, דזה מוסר השכל שיהי' העיון דרך צמצום המחשבה על ענין אחד, ולא [כאותם] שחושבין כאן ורוקמין במקום אחר. (תש"ס)

ועשית את המזבח עצי שטים, וצפית אותו נחשת.

[כו, א-ב]

ברש"י וצפית אותו נחושת - לכפר על עזות מצח, שנאמר (ישעיה מח, ד) וּמִצָּחָךְ נחושה. - ובדרך מוסר נראה, דהנה המזבח תוכו היה חלול ומלא אדמה כדכתי' (לעיל כ, כא) מזבח אדמה תעשה לי. ורק מבחוץ היה מצופה נחושת דקה בעובי דינר. וזה לרמז לאיש הישראלי דבתוך תוכיותו פנימה צריך להיות שפל ונבזה בעיניו כעפר ואפר בבחי' אדמה, [וכן לגבי עניניו וצרכיו האישיים יש לו לפעול בשפלות], אמנם כלפי חוץ כשצריך לפעול למען תורתנו הק' בזמן ש'עת לעשות לה', אזי יש לו להתלבש גאות - וַיִּגְבַּהּ לבו בדרכי ה', ולהיות עז נפש במצח נחושה, בבחי' - וצפית אותו נחושת.

(תשי"א)

מעין הדרוש

מלחמה לה' בעמלק מדור דור

ע"י מחיית עמלק יתבטל היצר הרע ואז תשרה השמחה האמתית בעולם

דרשו חכמינו ז"ל (תנחומא ס"פ תצא), כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, לא השם שלם ולא הכסא שלם. אבד זרעו של עמלק מן העולם, הכסא שלם והשם שלם.

יש לומר ביאורו עפ"י מש"כ במק"א שכבר במלחמת עמלק היה נדרש להושע בן נון שייקרא יהושע, כי ע"י שם י"ה יתאזר בעוז ובגאווה דקדושה לצאת להלחם בעמלק. וזהו שנאמר, כי יד על כס י"ה - ופרש"י, ידו של הקב"ה הורמה לישבע בכסאו להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק וכו'. וזהו שהיתה השבועה בשם י"ה דייקא, לומר ליהושע שע"י השם הזה יוכל לגבור במלחמת עמלק.

ובעניין השם שלם, מצינו למרן החתם סופר (ש"ת חר"מ בהשמוטות סי' קצב) בתשובתו לגאון רבי עקיבא איגר זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל, דן בענין האיסור להגות השם באותיותיו, והביא מה שכתב התו"ט (סוכה פ"ד, ה) גבי 'אנו ליה', פירושו של שם הוי"ה ית"ש, שאותיות י-ה שבראש השם מורה על העתיד ואותיות ו-ה מהשם הק' הן לשון שמחה, כמו 'בין ו"י ל"ה נמלט רבן יוחנן בן זכאי' (אכ"ר א, לא), והכוונה שעתיד לשמוח בעולמו. עוד כתב התו"ט בשם גדול אחד, שהו"ו של ו-ה היא במקום יו"ד וכלו כתיב שם י"ה, שפירושו אימה, י"ה מתורגם דחילו (ת"א שמות טו, ב; יז, טז). ויהיה הפירוש שעתיד להיות ירוא, שכל העולם יהיו יראים מכבודו ית"ש. אולם החת"ס עצמו מפרש וז"ל, ויותר נלע"ד שיהיה פירוש השם, חצי הראשונה י-ה מלשון אימה, וחציו שני ו-ה מלשון שמחה, שיעבדוהו בשמחה ובאימה. כפירש"י בפר' בחוקותי גבי 'ואולך אתכם קוממיות' (ויקרא כו, יב), שיטייל עמם בגן עדן ואפילו הכי תהא אימתו מוטלת עליהם וכו' עיי"ש. ואין כאן הוראת עתיד כלל, אלא כך היא הוראת שמו ית"ש, שמחה ואימה, כמו גילו ברעדה (תהלים ב, יא). וזה לא זכינו עדיין בעוה"ז, שאפילו צדיקים העובדים באימה - היינו חציו הראשון י-ה - מכל מקום לשמחה שלימה ודבקות האמת לא זכו, שהוא המקווה לעתיד לבוא במהרה בימינו וכו'. על כן לעתיד לבוא יהיה השם שלם ויקרא ככתבתו, עכ"ל.

והיינו כאמרם ז"ל (פסחים ג) עה"פ (זכרי' יד, ט) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד וכו', לא עולם הזה העולם הבא, העוה"ז נכתב ביו"ד ה"י ונקרא באל"ף דל"ה, אבל לעוה"ב כולו אחד, נקרא ביו"ד ה"י ונכתב ביו"ד ה"י. והטעם שבעוה"ז אין השם שלם - שהוא שילוב עבודתו ית' ביראה ובשמחה - ואפילו הצדיקים אינם מגיעים לשלמות עבודתם בשמחה ורק עושים באימה רצון קונם, כי בעוה"ז צריך כל איש ישראל לירא מלפני רוממותו ית' ולפחד תמיד שלא יפול חלילה, הוא עם תורתו ועבודתו, לצד הסט"א רח"ל.

ואף הצדיקים הגדולים שהגיעו למדרגות נשגבות עד מאד עכ"ז פחדו תמיד שמא יפלו לנוקבא דתהומא ברא. וכמש"כ הגה"ק מוה"ר"א מקאמרנא זצ"ל (בספרו נתיב מצותיך, נתיב האמונה ג, נתיב התורה א יג) בשם הספה"ק דגל מחנה אפרים (ליקוטים), שהבעל שם טוב הק' אמר, אני נשבע לכם שיש איש אחד בעולם ששומע תורה

מפי קוב"ה ושכינתיה, לא מפי מלאך ולא מפי שרף, ומתיירא בכל עת ורגע שלא ידחה מאת הקב"ה ח"ו, כי בדבר קל יכול ליפול לנוקבא דתהומא רבא, ע"כ. - ויש אומרים שכוונת הבעש"ט הק' היתה על בעל האור החיים הק' זי"ע, שבהקדמת ספרו פרי תואר על יו"ד, אסר את העיון בספר למי שיבוא לעסוק בו ע"מ לקנטר. וכתב על עצמו, שמימי לא עסק אלא בדרכי עיון הראשונים ובספרים הבנויים על יסודות דבריהם, כי הוא זה אור תורת אמת, ואזרתי עזר במתני לכבוד השכינה הנקראת הלכה, והן הנה קישוטים וכו'. הנה בשמים עדי, שכל כוונתי בחיבור זה אלא לקשט השכינה. - גם מרן החתם סופר היתה בו מידה זו [כפי שקבלתי במסורה מגדולי תלמידיו] שטרם שחידש איזה חידוש מחידושי תורתו התדבק עצמו לאור העליון ב"ה, כדי שמקור תורתו יושפע לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף, אלא מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו. ואפילו הכי נזהרו הצדיקים שלא יפלו חלילה לצד הסט"א.

על כן בעוה"ז אין השמחה שלימה אפילו בקרב עובדי ה' הצדיקים הגדולים. וזהו דאיתא בגמ' (ברכות לא.) אמר רבי יוחנן משום רשב"י, אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר (תהלים קכו, ב) אז ימלא שחוק פיננו ולשונו רנה, אימתי, בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה. אמרו עליו על ריש לקיש שמימי לא מלא שחוק פיו בעולם הזה, מכי שמעה מרבי יוחנן רביה, ע"כ. כי רק כשיבוא המשיח ימלא שחוק פיננו, ובזמן הזה צריך כל איש ישראל לירא ולפחד שבכל רגע ורגע הוא עלול ליפול לנוקבא דתהומא רבא, ואיך ימלא פיו שחוק אם ברגע הבא הוא עלול להימצא בשאול תחתית משכן הסט"א רח"ל, איך יוכל האדם לשמוח אם אינו בטוח בעצמו עד יום מותו. והדבר ידוע (מובא בהקדמת ספר נתיב מצותיך), שהאר"י הק' זי"ע אמר בשעת פטירתו אלקי הציילי מגאווה. וכן הבעש"ט הק' זי"ע אמר בשעת פטירתו את הפסוק (תהלים לו, יב) אל תבואני רגל גאווה וגו'. וכשבלבו של יהודי מלא יראה ופחד כל ימי חייו, עד השעה האחרונה, איך יוכל לשמוח שמחה שלמה.

וזהו, אז ימלא שחוק פיננו, לעתיד לבוא, ולשון 'אז' כתב המהר"ל מפראג (בספרו גבורות ה' פס"ה עיי"ש וע"ע בפמ"ז) עה"פ (שמות טו, א) אז ישיר משה וז"ל, והשבח הזה הוא שבח שהש"ת מתרומם על העולם ונבדל מן הטבע, כי כן מורה מלת 'אז', שהוא אחד רוכב על ז' ימי בראשית שהוא הטבע וכו', כי אין כבוד יותר מזה כאשר הוא נבדל מן כל צירוף ויחוס גשמי וכו', עכ"ל. והיינו לעתיד לבוא כשיתגלה שהא' רוכב על ז', שהאחד יחיד ומיוחד רוכב על שבעת ימי הבנין, על כל כוחות הטבע, אז ימלא שחוק פיננו, רק אז יוכל כל איש ישראל לשחוק ולשמוח, בזמן שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, ולכן אמרו עליו על ריש לקיש שמימי לא מלא שחוק פיו בעוה"ז. והגם שבדאי צריך כל יהודי להיות בשמחה, אבל אסור שימלא שחוק פיו.

ומעתה יבואר בדרך נפלא מה שדרז"ל, כי יד על כס י"ה, שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק - כי לפי מש"כ מרן החת"ס, שתי אותיות הראשונות של שם הו"ה ב"ה, י-ה, הן בחי' עבודתו ית' מתוך יראה ופחד, ושתי האותיות האחרונות ו-ה מורים על עבודה מתוך שמחה. וכל זמן שלא נמחה שמו של עמלק הוא היצר הרע שבלבו של אדם, אי אפשר לשמוח שמחה שלימה, על כן אין השם שלם.

וזהו איפוא מצות מחיית עמלק - כי יד על כס י"ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר - להעביר את אותו יצר הרע מהלב, כי הוא המעכב את השמחה השלימה בעבודת ה' בזמן הזה. וכשימחה זרעו ושמו של עמלק אז תשרה השמחה האמתית בעולם, אז ימלא שחוק פיננו, במהרה בימינו, ברחמים גדולים אמן.

לשון חכמים

אמירת הפיוטים הק'

..וכמה געגועים של דבקות לה' של כנסת ישראל טמונים בפיוטים של הצדיקים
הקדמונים – שעניני עוה"ז לא היו מקררים נימי נשמתם – (מכתב תשס"א)

..והדבר ידוע שהכל נתחבר ע"י אנשי כנסת הגדולה אשר היו בהם יותר
משמונים נביאים כמבואר בירושלמי דברכות – והפיוטים ע"י ראשונים כמלאכים
קדושי ה' אשר נחת עליהם רוח הקודש ודברים כגחלי אש כוללים ענינים נשגבים
(הסכמה למחזור המבואר).

שמעתי מגדול וצדיק מפורסם מגדולי אשכנז, שלצורך כדאי לדלג על פיוטים
קצרים, אבל לא לדלג על הפיוט הארוך שלפני קדושה שחרית שזה עיקר הפיוט.
(שבה"ל ט קלו)

הקפיד [רבי מאיר שפירא זצ"ל] מאד על אמירת הפיוטים בשעת תפלה, אפילו
הפיוטים שבין פסח לשבועות, גם אלה שבברכת קריאת שמע לפני גאל ישראל,
ואמר דהאיך אפשר לדלג פיוטי ברח דודי שמלאים אהבת כנסת ישראל להקב"ה
והשתפכות הנפש מכ"י אל דודה, גם ביום כפורים אמר כל הפיוטים גם אלה דלפני
הש"ע, פעם בשבת שבין פסח לשבועות ראיתי שהוציא כל הסדורים מבית עקד
הספרים שלו לזכות אותנו להגיד פיוטים הנ"ל, והוסיף ספור מצדיקים על גודל
אמירת פיוטי ברח דודי. (מכתב)

רבינו זי"ע היה תמיד שח בהערכה והערצה אודות הגה"ק רבי שמעון מזעליחוב
זיע"א המשיגה ד'לובלין, וגאונותו העצומה של אותו צדיק, שהיה 'ספר תורה שלם
מהלך' כל התורה הנגלה והנסתר היתה פרושה לפניו כשמלה ופעם העיד בקדשו
ששמעו פעם לרבו זה אומר את היוצרות לשבת הגדול בעל-פה בלא מתוך סידור.

"כי עיקר התקשרות אל הצדיקים ללכת בדרכיהם הטובים וללמוד תורתם" [שו"ת חלק יא, סימן ערב].

אגרות הלוי

SHMUEL HALEVI WOSNER

RABBI OF

ZICHRON-MEIR, BNEI-BRAK

שמואל הלוי ואזנר

רב אב"ד ור"מ

זכרון-מאיר, בני-ברק

כתב סמיכה לכ"ק מרן רבינו שליט"א - תשנ"ט

ר"ח חשון תשנ"ט לפ"ק

יקר סהדותא דנא, ונזר ההוראה על ראש ידיד נפשי נכדי הבכור
ירא ושלם מאד כב' מר ינוקא גאון מוה"ר ר' יוסף בנימין בן כב' בני
הגאון הג' צדיק במעשיו כש"ת ר' חיים מאיר הלוי שליט"א האב"ד
יטב לב לונדון יצ"ו – הנה כב' נכדי הרב לאי"ט זכה זה לא מכבר
לסיים בהצלחה כל יו"ד ח"א טריפות – מליחה – בב"ח – ותערובות
– ונוסף על זה הלכות נדה – הל' מקואות והל' רבית החמורה –
ונוסף ע"ז הל' שבת והל' פסח ועוד ידו נטויה וכ"ז בכתב ובע"פ –
זכה להצלחה בלמודו ונמצא כלי מפואר להורות הוראות בישראל
אפילו בקהל גדול להיות יורה יורה לעם ה' – וזוכה ג"כ להרביץ
תורה ויראה בכשרון ודעת – וגם עומד על ידי לעזר להפיץ ולהרביץ
תוה"ק להצמאים לדבר ה' – על כן בדין הוא שיטול שכרו, ועתידה
תורה להכריז עליו בישראל כי הוא איש חמודות בכל – וישמח לבי
גם אני –

הכ"ד רבו זקנו אוהבו

מצפה לישועתו ית'

מכתב ברכה לעת פתיחת בית הוראה בקהל חסידים אלעד יצ"ו - תשס"ד

א' חוקת התורה תשס"ד לפ"ק

כבוד צבור היקר החרדים על דבר ה' הנאספים בעיר אלעד לחזק דרכי הוראה האמיתית – כבוד קהל חסידים – ועמם כל יראים האוחזים בעץ החיים.

אחדשה"ט באהבה – שמח אני לשמוע מפי נכדי אהובי הגאון המושלם ר' יוסף בנימין לאי"ט שאתם הולכים מחיל אל חיל לחזק עמוד ההוראה בעירכם החדשה – ולהרחיב מקומות ההוראה – ראוי הרב ר' יוסף בנימין לכך זה כעשרים שנה ויותר שהוא תלמיד ותיק בהוראה מעשית ובתלמוד – והולך הוא בדרך הישר השואף לאמת ובהירות – וכפי מסורת ההוראה של תלמידי ח"ס זי"ע הקדושים.

נקודה חשובה בדרך זה לשלב כל הוראה גם עם חינוך – והודעתים את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשו כפי אשר ראו ממני לענ"ד.

כפי הנמסר לי זכה במצוה זו של הקמת בית הוראה אצלכם כבוד הרה"ח היקר ר' שלום לרנר לאי"ט – ע"ש אביו המנוח ר' מרדכי זל"ה – ויקרא בית הוראה אהל מרדכי ויזכה לכל הברכות האמורות בתורה, ויזכו להרחיב גבול הקדושה.

יזכה כבוד נכדי ותלמידי האהוב באותו דרך של הוראה וחינוך ויחד אתו כל הנלוים לטובה – ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים – ולהרבות כבוד שמים – בלי התחכמות –

הכ"ד ידידכם – מצפה להרמת קרן התורה והוראה

מכתב ברכה למעמד הכתרת כ"ק מרן רבינו שליט"א לאב"ד קהל יטב לב לונדון יצ"ו - תשע"א

ה' לס' חיי שרה תשע"א לפ"ק

ישאו הרים שלום וברכה על ראש נכדי אהובי ותלמידי הנאמן הגאון השלם רבי יוסף בנימין ב"כ הגאון הצ' רבי חיים מאיר הלוי לאי"ט האב"ד קהל הק' יטב לב לונדון ואתו עמו מנהיגי הקהילה המכובדים ה' עליכם יחי'

אחדשה"ט ושלוש תורתך,

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, בהגיע הבשורה מהכתרתך לאב"ד ומנהיג קהל יראים הק' וזכוי הרבים, מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה להיות נמנה לדבר מצוה רבה שיש בה כבוד וחיוזק התורה וחיוזק היהדות החרדית.

אשריך ואשרי הקהילה שבחרה בך לשום כתר הרבנות על ראשך, עבודת הקודש שיש בה מקום לקדש שם שמים ע"י הרבצת תורה, חינוך הדורות, שימת לב להסביבה בדרך המקובל ממנהיגי ישראל, אמנם רבת האחריות, אבל בטוח אני באלה כי יעלה בידך בסיעתא דשמיא בענות חן וימין המקרבת לעבדות ה', ובנין בתים כשרים וצדיקים בישראל.

תש"ח והחזקת טובה לכבוד ידידי ומכובדי כ"ק אדמו"ר מסאטמר ורב אב"ד מונרו פאר היחס מוה"ר רבי אהרן טייטלבוים שליט"א דגול מרבבה, אשר מחזק בזה להטיב לקהילתו אליו, ויזכה לראות פירות מתוקים מזה.

ועתה נחה את העם בדרך התורה והיראה בענוה, ובכוונת הלב, לקדש שמו הגדול יתברך שמו בדרך המסור מדור לדור, והי' ה' אתך ועם הקהילה המפוארה והחסידה.

זה מן המעט הסגור בלבבי לעת כזאת, ירחם ה' על עמו וליהדות החרדית בפרט, ונזכה להיות ממקבלי משיח צדקינו ברחמים רבים.

הכ"ד ידיד נאמן לכולכם – עיני אל ה' תלויות

מעין ההלכה

בשום אופן להנהיג חדשות כי הדבר ספק בידינו בגדר הקול הזה יע"ש טעמי ונמוקי בעניי, איברא זה בדבר שיש גוף דין קריאה ועצם קריאת התיבות בקול הוא איכות המצוה, אבל לענין זימון, שאין כאן קריאה כמו קריאת מגילה וקה"ת או קול שופר, אלא הקריאה מהמזמן הוא קול קורא מעורר אותם לגדל ולקדש את השם וזה שומעים באמת על ידו, אינו דומה כלל לנדון המבואר סי' קצ"ג שנובע מעובדא דר"ג שחסר עי"ז כלל המתחיל לעורר לזמן, ע"כ עדין לא ראיתי טעם הגון לאסור המגביר קול בנדון דידן, .. אבל ברור שטוב שידיקדקו לעשות כמג"א לנהוג ברכת הזימון עי"מי שקולו חזק אם אפשר עכ"פ..

(שו"ת חלק י סימן נו)

קטן שהגדיל בפורים שחל בשבת האם חייב לקרות את המגילה

...ואגב ראיתי מה שנו"נ הגאון ר' עקיבא יוסף זי"ע בהוראת הגאון מברסק זי"ע, להתיר לתינוק שנעשה בר מצוה בשבת זה של ט"ו בירושלים לקרא המגילה בשבת דאמתמול עדיין שמע בתור אינו מחויב, ובעל לב העברי דחה הוראה זו מכמה טעמים.

וכן יראה לענ"ד ממש"כ מג"א סי' תרצ"ב לענין קריאת המגילה בשבת מפלג המנחה ולמעלה בשעת הדחק שהמג"א שם ס"ק ו' רצה בתחלה להתיר כשיש לו איזה אונס, וסיים, אך יש לאסור דאין קורין המגילה בשבת, וכ' הגאון ברוך טעם בהגהותיו שם, דיש לעיין כיון דאין העולם טרודים רק האיש הזה שיש לו האונס ועיין בר"ן מש"כ לענין מה שלא גזרו במילה א"כ למה נגזר באונס זה, וכ' דצ"ל כיון שכבר גזרו חז"ל במגילה שלא לקרא בשבת חלה הגזרה בלא פלוג ע"כ.

א"כ מה לי האונס שבמג"א או אונס זה שהיה עדיין קטן אתמול, ולחלק בין אונס השכיח לאונס דלא שכיח כלל כהאי דקטן כאשר שמעתי דמי שהוא רוצה לחלק מנ"ל זה, ע"כ פשוט דלמעשה הצדק עם הגאון הצ' בעל לב העברי. (שו"ת ח"ה פ"ג)

מקרא מגילה ע"י רמקול

אשר הציע לפני לענין מקרא מגילה אם אפשר להתיר קריאתה ע"י רמקול בשעת הצורך כפי אשר הציע כב' הפרטים, ונו"נ בה כדת של תורה,

..ובענין המיקראפאן אין אני מסכים להתירו גם באופן שהזכיר כב', דסו"ס יקראו הברות, אע"פ שבעיקר דין הקריאה גם בעניי מכבר הריני נוטה למש"כ ידידינו הגר"מ פיינשטיין בס' אגרת משה או"ח ח"ב שאין זה דומה לקול הברה המבואר בר"ה כ"ז ע"ב וכו"ח ע"א דהתם הוא תערוכת קול אחר, (ועיין ה' בביאור הלכה סי' תקפ"ז ד"ה ואם, ובמש"כ בסו"ד שם) והכא הוא אותו קול אלא שהוגבר ע"י המיקראפאן, מ"מ חלילה להנהיג חדשות כי זה תחילת הריסה,

ומש"כ כב' דאצלכם אפשר להתיר, כיון שח"ו אין רצונכם לפרוץ גדר, אך מצד הקושי המעשי כנזכר במכתבו.

יסלח לי כב', כי הפרצה של חדשות אינו בשעת ההתחלה, אלא החינוך להנהיג חדשות בהלכה, והוא כבדקא דמ"י כיון דרווח רווח, ע"כ יחדול מזה.

הן אמת, אם אחד כבר שמע דיעבד ע"י רמקול, הייתי מוחיבו לשמוע פעם ב' אבל בלי ברכה, כיון דמעיקר הדין קרוב שיצא, וכן אם יולד מציאות של ביטול הקריאה לגמרי אם לא ע"י עצה הנ"ל, הית' דן עו"פ בה, אבל לא נשאלתי ע"ז, ויש עוד להתישב, אבל בנדון רגיל כמו שכ' כב' חלילה להתיר חדשות.

(שו"ת חלק ה סימן פד)

השתמשות ברמקול בזימון

כבודו הציע לי שאלתו בנדון המבואר באו"ח סי' קצ"ג סס"א דאם לא שמעו ברכת הזימון מפי המבשר לא יצאו ליד זימון, לכן כתב היות לפי דעת כמה מבינים השומע ע"י מגביר קול שאינו שומע אותו קול של המדבר א"כ לכאורה לא יצא ליד זימון...

הנה מאז נשאלתי בזה לענין קריאת המגילה כמבואר בשו"ת שבת הלוי ח"ה סי' פ"ד ולא הסכמתי להתירו

מחשבת הלוי

חידו"ת ממרן רבינו זצוק"ל

פרשת תרומה

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה וגו' וזאת התרומה אשר תקחו מאתם וגו' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ב-ח).

הנה בפרשה זו לא נכתב מתי נאמר ציווי זה של מלאכת המשכן ובניינו, ורק להלן בפרשת כי תשא לאחר מעשה העגל על הפסוק (לא, יח) 'ויתן אל משה' וגו', כתב רש"י שמעשה העגל קודם לציווי מלאכת המשכן ימים רבים, שהרי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל, ולמחרת התחילו בנדיבת המשכן, אלא שאין מוקדם ומאוחר בתורה. וחזר וכתב זאת להלן שם (לג, יא) ב"ז בתמוז נשתברו הלוחות ובי"ח שרף את העגל וכו', בעשרה בתשרי נתרצה הקב"ה לישראל וכו' ומסר לו לוחות אחרונות, וירד והתחיל לצוותם על מלאכת המשכן ועשהוהו וכו'.

אולם הרמב"ן בריש פרשת ויקהל (לה, א) פליג עליו, ולדעתו הקהיל משה את העם למחרת רדתו מן ההר ואז אמר לכולם ענין המשכן אשר נצטוו בו מתחילה קודם שבור הלוחות, והטעם שלא אמר להם עד עתה, כי רק כשנתרצה להם הקב"ה ידע שחזרו לקדמותם ולאהבת כלולותם, ובידוע שתהיה שכינתו בתוכם כענין שצוהו תחילה כמו שאמר 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' וכו', ע"כ.

ויש לנו להביא ראיות לשיטת הרמב"ן, שלכאורה תמוה מאד, אם ציווי המשכן היה אחר חטא העגל, למה באמת הקדים פרשיות תרומה ותצוה תחילה והפסיק בפרשת חטא העגל בין פרשיות ציווי המשכן ובגדי כהונה - תרומה תצוה, לפרשת עשיית והקמת המשכן ובגדי כהונה - ויקהל פקודי. ואף שאין מוקדם ומאוחר בתורה, הלא דבר הוא שצריך תלמוד.

גם תמוה, אם נצטוו על המשכן אחר החטא, הדעת נותנת שיוזכרו הפסוקים דבר זה, שבאמצעות מעשה המשכן יתכפר להם חטאם הנורא, שהרי אז היתה זאת כל מגמתם ורצונם להשיג כפרה על משוגתם, ובפועל לא כן חזינו אלא שהמשכן הוא לסיבת השראת השכינה בלבד. ויתירה מכך תימה, שכשנצטוו על הבאת מחצית השקל כתיב (ל, טו) 'לתת את תרומת ה' לכפר על נפשותיכם', ופירשו שם רש"י ודעימיה שתרומה זו היא מחצית השקל שבכל שנה לקנות מהם הקרבנות הבאים לכפרה, ואילו היה כבר לאחר החטא, היה להם לפרש שתרומה זו באה לכפר על עוון העגל.

אמנם נראה לומר יישוב שיטתו של רש"י על מכן וביאור, כי הנה כשאיש ישראל נכשל בעוון ח"ו, אזי הן אמת שגלוי ורצוי לפני הקב"ה שהנפש החוטאת תביא קרבן כפרה ובאמצעותו ימחל לה ה' על חטאה, אולם לאחר שהביא האיש קרבנו, שוב אין זכר ורושם למכשול העבר כלום, מלבד מה שיחזיק האדם דאגה לבלתי שוב לסכלה עוד. ובדואי אין שום רצון אצלו ית' להזכיר עוון ולית דא רצוי לפניו לעשות זכר נצחי וגלעדי לחטא שכבר נתכפר בשלמות.

ולאור זה, הנה הגם שהמשכן בא לכפר על עוון העגל, והמזבח שבו מיועד להעלות עליו קרבנות הבאים לכפר על חטאים ועוונות בני ישראל, אולם אין הכפרה הזו עיקר ייעודו של המשכן ובית המקדש, אלא עיקר היעוד הוא כמו שנאמר בפרשה כאן 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - דהיינו לבנות מקום להשראת השכינה, ובעבור זה נבנה הבית הזה, למען ישרה הקב"ה שכינתו בתחתונים - בתוך כל אחד ואחד מבני ישראל.

והשתא מבואר היטב, כי הן אמת שהמשכן נבנה מיד אחר חטא העגל, והן אמת שתרומת המשכן באה כתשובת המשקל לכפר על חטא העגל, וכמו שאמרו חז"ל (שמו"ר נא, ח וברש"י שיר השירים א, יג) שציוה הקב"ה למשה להזהיר את ישראל על עשיית המשכן וכל כליו, כדי לכפר על מעשה העגל וכו', ישראל נתנו זהב לעגל ונדבו זהב למשכן וכו', אמר הקב"ה יבוא זהב המשכן ויכפר על זהב העגל וכו'. ואף מה שכתבו המפרשים, שבני המשכן היה בו מצד ההכרח, להעמיד בית ממוצע בין ישראל לאביהם שבשמים, כדי לשמור עליהם שלא ישובו לכסל חטא העגל. אולם בהיות שאין הכפרה תכלית ומטרת המשכן, לכן אי אפשר לכתוב זאת בתורה מפורש, ואין ראוי להעמיד את המשכן מזכרת עוון וגושפנקא תמידית שהוא בא לכפר חטא, לכן לא נזכרה כפרת העגל בכל פרשת ציווי המשכן ועשייתו כלל וכלל.

וזהו גם הטעם שהקדים משה רבנו לכתוב את ציווי המשכן ועשיית כליו בספר תורה לפני פרשת חטא העגל, אף שלא נצטוו עליהם רק אחר החטא, מפני שרצונו היה להורות דעת את בני ישראל שתכלית ומטרת בנין המשכן הוא רק בעבור 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד, ולא בשביל שום מטרה אחרת של כפרת עון ומירוק חטא, ובכך שסידר את הפרשיות על הסדר הזה, הבינם מדעם כאילו בשעת ציווי המשכן עדיין לא חטא ו כלל ואינם צריכים עוד כפרה. ויתירה מכך עשה משה - שהעמיד את פרשת העגל בין הפרשיות של ציווי ועשיית המשכן וכליו, לרמוז עוד, שהכפרה על עוון העגל היא דבר הבא ממילא ע"י הבאת תרומת המשכן והקרבנות, אבל לא זאת התכלית והמטרה כי אם להשכין כבוד ה' עליהם.

ובזה אפשר לומר הסבר, מה שמצינו אצל עבודת יום הכיפורים שאמרו חז"ל (ר"ה כו.) מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור. שלכאורה תמוה, הרי המשכן עצמו עשוי זהב טהור ובית המקדש עולמים גם כן עשוי ציפוי זהב לרוב, ולמה לא אמרו אין קטגור נעשה וכו'. אלא לפי שהכפרה הבאה באמצעות המשכן אינה ייעוד ומטרה רק כבאה ממילא, לכן אין בכך חשש קטגור נעשה סניגור, ורק בעבודת פנים הבאה אחת לשנה חוששים חשש זה.

גם מבואר מה שמצינו בפרשת שמיני שבפסוק (ויקרא ט, ב) 'ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת' פירש רש"י - 'להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה, והיינו כי רק קרבן הבא מחמת היום ואינו קבוע לדורות אומרים שהוא מזכיר כפרת עוון, אבל קרבן קבוע אינו בא לשם כך אלא לשם השראת השכינה.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת (כה, ג).

מפרשי התורה והספרים הקדושים בריש פרשתנו, מאריכים בדברים לבאר ענין י"ג המינים המנויים בפסוקים כאן שנצטוו בני ישראל להביא לנדבת המשכן, כי הם רומזים ל"ג מידות הרחמים, ועוד רמזו בהם אחדות ה' כי אח"ד בגימט' י"ג וכנגד זה אמר קרא בהמשך הפרשה (כו, ו) 'וזהה המשכן אחד' לרמז על השראת השכינה ה' אחד באמצעות י"ג מינים אלו.

ובפרשת נשא אצל קרבנות הנשיאים ביום חנוכת המשכן, איתא במדרש (במד"ר, טז) למה נזדרזו הנשיאים לבוא ולהקריב תחילה קרבנם, ובמלאכת המשכן נתעצלו ולא הביאו אלא אבני שוהם ואבני מלואים באחרונה, לפי שבשעה שאמר משה כל נדיב לב יביאו תרומת ה' למלאכת המשכן, ולא אמר לנשיאים, היה רע בעיניהם על שלא אמר להם להביא, אמרו, יביאו העם מה שיביאו ומה שיחסרו נמלא אנהנו וכו', לאחר שני הימים בקשו הנשיאים להביא נדבתם ולא יכלו וכו', והיו הנשיאים מצירים על שלא זכו בנדבת המשכן, אמרו והואיל ולא זכינו בנדבת המשכן ניתן בבגדי כהן גדול וכו', אמר הקב"ה בני שנזדרזו יכתב שהביאו 'והותר', והנשיאים שנתעצלו חיסר אות אחת משמם שכן כתיב והנשיאים חסר יו"ד וכו', ע"כ.

ויש לדייק בלשון המדרש שנאמר לשון עצלות על הנשיאים שלא הביאו 'אלא אבני שוהם באחרונה', מ ה רעותא יש בהבאת האבנים הללו, הרי הם אבנים יקרות וחשובים מאד, והיה לחכמי המדרש לומר רק שעצלותם היתה שהביאו באחרונה. ועוד תימה, איזו תשובת המשקל היא הבאת הקרבנות, כנגד מה שהיו מצטערים על הזלזול בכבודם.

והמבואר בזה, כי הנה תכלית הקמת המשכן והבאת הנדבות היתה כדי להביא השראת השכינה בתוך בני ישראל, וכוונתו ית' היתה ללמד את ישראל עשות המצוה לשם שמים כאמור 'ויקחו לי' - לשמי'. וכששמעו כלל ישראל את דבר ה', מיד הזדרזו בשמחה ורצון והביאו נדבותם בחפץ לב וכוונה שלימה לשם שמים, ולא היתה להם שום כוונה עצמית לשם כבוד וחשיבות. וכשהובאו הנדבות בית ה', לא היה ניכר שוע לפני דל וגדול לפני קטן, רק התערבו הנדבות זה בזה ומתוך כולם נבנה המשכן וכליו.

ובכך חטאו הנשיאים, שלא היתה כוונתם שלימה לשם שמים לגמרי, רק חשבו בשביל כבוד עצמם והצטערו על מיעוט כבודם, וגלל כן המתינו מלהביא נדבה עד שיכלו שאר ישראל להביא, כדי שתהא נדבתם ניכרת ויתכבדו על זה שהם השלימו את החסר. וגם לאחר שראו שלא נשאר להם כלום להביא, לא נתרצו אלא להביא אבני שוהם ואבני מילואים, שבנדבה זו הם מתייחדים לבד ואינם מתערבים עם כללות ישראל יחד.

ומחשבות כבוד אלו הם שלא כרצון הבורא ית', שכל עיקר חפץ ה' בנדבת המשכן היתה הכוונה לשם שמים ונדבת הלב בהתערבות כלל ישראל. וכיון שנחסרה זו המחשבה מלבם של הנשיאים, היו צריכים כפרה ותשובה. וזהו ביאור דברי המדרש שהנשיאים חטאו בהבאת האבנים, הכוונה היא שחטאו בשתיים, הן עצם הבאת האבנים שהביאום בשביל מחשבת גדלות וכבוד, והן מה שנתעצלו להביא באחרונה.

וזהו שאמרו במדרש דברי הקב"ה כביכול שאצל כלל ישראל כתיב 'והותר' ואצל הנשיאים חסר יו"ד, היינו שהכוונה בזה להוקיר את פעולתם של בני ישראל, שזכו להבין את המוכון הפנימי שבציווי נדבת המשכן, והם הותירו והוסיפו בשמחת נדבתם יותר מן המחויב, וגרמו בזה הוספה וריבוי בהשראת השכינה. אבל הנשיאים לא השכילו להבין זאת, ובכך החסירו אות יו"ד הרומזת לשם ה' והשראת השכינה, שבהעדר הכוונה הטהורה לא זכו להשלים שם ה' והשראת השכינה בישראל.

ומשראו הנשיאים והבינו חטאם שנכשלו בהתפארות יתירה, מיד עשו תשובה והזדרזו להביא קרבנות לכפר על משוגתם, ואכן הביאו 'שעיר עיזים אחד לחטאת' להשיג כפרה על שאיחרו להביא נדבת המשכן באחרונה. ויתכן לומר, שלכן הקדימו להקריב 'פר אחד וגו' כבש אחד וגו' לעולה, מפני שהעולה מכפרת על הרהור הלב ומחשבה, והתכוונו להביא בזה קרבנות מיוחדים לכפר על מחשבות ההתפארות והכבוד שנכשלו בהם.

ובזה יובן מה שרמזו המפרשים י"ג מידות הרחמים ושם ה' אחד אצל י"ג דברים הצריכים למשכן, כי י"ג דברים אלו הם בלבד באו באחדות ונדבת לב וברצון אמת לשם שמים, והם עיקר הנדבה שעל ידה השרה הקב"ה שכירתו על המשכן.

ויבואר בזה גם מה שדייקו חז"ל (עי' ע"ז כד.) בפסוק 'אבני שוהם ואבני מילואים' למה לא נאמר ו' החיבור אצל 'אבני שוהם' כמו בשאר הנדבות לעיל מינה שנכתב בהם ו' החיבור [ובשלמא 'שמן למאור' נחא שאין זה בכלל נדבת המשכן אבל האבנים הם בכלל שאר בגדי כהונה]. ולדרכנו יונעם, שהתכוונה התורה הקדושה במקראות אלו לרמז על שם סופם אלו נדבות נתקיים בהם רצון ה' להיות מובאים בכוונת לב טהורה, ולכן כתבה את י"ג המינים בחדא מחתא כאחד - שאותם הביאו בני ישראל ברצון וחפץ שהביא השראת השכינה, אבל אבני השוהם ואבני מילואים יצאו מן הכלל ולא זכו לזרז השראת השכינה בישראל.

ובביזה לא שלחו את ידם

בני ישראל התעלו למדרגה גדולה שלא הסיחו דעת ממצות מחיית עמלק

חכם לב יקח מצות - בני ישראל אחזו במדרגתו של משה רבנו

מצינו בפסוקי המגילה, שבאגרות שניות כתב מרדכי היהודי אל היהודים בשם המלך אחשוורוש, אשר נתן המלך ליהודים רשות להקהל ולעמוד על נפשם להשמיד ולהרוג את כל הצרים אותם, והוסיפו עוד (ח, יא) 'ושללם לבוז' - להרשות ליהודים לבוז את כל רכוש אויביהם לעצמם.

ובהמשך אצל סיפור הנס שנקהלו היהודים לשלוח יד במבכשי רעתם ולהכותם מכת הרג וחרב ואבדן כתיב (ט, י) 'ובביזה לא שלחו את ידם', ושנה זאת הכתוב שנית (פסוק טו) ושלישית (פסוק טז) שלא שלחו ידם בביזה. והדבר בודאי צריך תלמוד, מה זה ועל מה זה כפל ושילש ידיעה זו, הלוא דבר הוא המורה על נקודה עמוקה ומדרגה גדולה ונוראה למאד.

והנראה בזה, דהנה איתא בגמרא (סוטה יג.) בא וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצות שנאמר (משלי י, ח) 'חכם לב יקח מצות' וגו', וידוע (במד"ר יג, כ) שגדולה היתה ביזה הים יותר מביזת מצרים, שהיו המצרים מעטרים סוסיהם בזהב ואבנים טובות לרוב, ועכשיו משמתו פשטו עליהם בני ישראל ובזזו כל טוב לעצמם, אבל משה רבנו חכם לב היה, שכאשר נזדמנה לו מצוה של כבוד המת, הפקיר את הביזה ופנה להתעסק במצות התורה שהיא חשובה ויקרה יותר מכל חפצי עולם.

ולמדרגה רמה זו התעלו בני ישראל באותה עת שנעשה להם הנס בימי מרדכי ואסתר, שכאשר נזדמנה להם מצות מחיית עמלק להרוג את עשרת בני המן וכל העמלקים אשר עמם, התעלמו לגמרי ממה שנתן להם המלך רשות לבוז את האויבים, ופנו להתעסק רק בקיום המצוה בכל לב ונפש - 'ובביזה לא שלחו את ידם'. וכשנתבונן בהאי מילתא נראה שהיתה זאת פעולה גדולה ועצומה מאד, אשר מספר כה רב של יהודים יצאו ללחום נגד שונאיהם בחרב ובחנית, ואף אחד מהם לא עלתה על דעתו לשלוח יד ולקחת לעצמו ביזה ורכוש כסף וזהב, הלא דבר הוא המורה על רוממות מדרגה נשגבה, שזכו לה בני ישראל שבאותו הדור, בזכות קיום מצות מחיית עמלק בכוונה שלימה לשם לעשות רצון הבורא ית'.

יום פורים כפורים - תיקון חטא העגל שלא שלחו ידם בביזה

ועל פי יסוד זה נוכל להבין סוד הענין המובא בתיקוני זוהר הק' (ת' כא נז:): פורים אתקריאת על שם יום הכפורים, כי הנה איתא במדרש (תנחומא פרשת פקודי סי"א) שביום הכיפורים נתרצה הקב"ה לסלוח לבני ישראל על עוון העגל וכאמור (במדבר יד, כ) 'סלחתי כדברך', ואצל עוון העגל מצינו ששורש החטא היה היותם להוטים אחר הממון, כמו שבא דבר ה' בפי הושע הנביא לאמר (הושע ב, י) 'וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל'. ובעוון זה נכשלו אחר מעמד קבלת התורה ונתינת הלוחות הראשונות, וביום הכיפורים כשנסלח להם החטא זכו ללוחות שניות.

והשתא, כאשר בימי מרדכי ואסתר זכו בני ישראל לעמוד בניסיון, וכבשו תאוות הממון שלהם ולא שלחו ידם בכסף וזהב, בשביל לקיים רצון ה' ולמחות זרע עמלק בשלמות, הנה תיקנו בזה את חטא העגל בתשובת המשקל - וויתור על כסף וזהב במקום להיטות אחר הכסף, ובכך זה זכו לקבלת התורה - הדר קבלוה מאהבה, כעין הלוחות הראשונות שנתנו באהבה וגילוי פנים¹.

וזהו סוד הענין שנקרא 'פורים' על שם יום הכיפורים, כי ביום הזה יכפר ה' לישראל על עוון העגל, וביום הפורים תקנו בני ישראל את שורש הפגם לבזזות כסף וזהב בעבור קיום מצות ה' בכל לב ונפש.

ואם יורשו בחוניו לומר דרך רמז, שזהו מה שכתב רש"י בפרשת כי תשא (שמות לג, יא) - בעשרה בתשרי נתרצה הקב"ה לישראל 'בשמחה' ובלב שלם ואמר לו למשה 'סלחתי כדברך', דייק לומר שסליחה זו היתה בשמחה, על שם שמחת פורים העתידה, שבו ביום יושלם תיקון עוון העגל, כאשר בני ישראל יתעסקו במצות מחיית עמלק מתוך שמחה ותשובת המשקל גמור, ואז נמחה רושם החטא לגמרי.

ובכך זה עלה ונתעלה יום הפורים הקדוש לעמוד במדרגה אחת כיום הכיפורים היום הקדוש והנורא אחת בשנה, להורות אשר כמו וביום הכיפורים נתרצה הקב"ה לבני ישראל - על שגילו דעתם שלא לשנות באיולת הליטות אחר הגשמיות, כך ביום הפורים בכל שנה ושנה מתרצה הקב"ה לבני ישראל - על שגילו דעתם שאינם להוטים אחר הביזה החומרית ומבטלים בעיניהם כל גשמיות כלאו כלום, אלא כל עיקר מגמתם לעבוד את ה' ולקיים מצוותיו בשמחה וששון ויקר.

¹ ומצאתי קצת רמז לרעיון הדברים, בכלי יקר פרשת כי תצא אצל פסוקי מחיית עמלק, שכתב הטעם שנסמכה פרשת עמלק לפרשת המשקלות וז"ל: כשם שפרשת 'זכור את אשר עשה לך עמלק' סמוכה לפרשת משקלות, כך אנו עושים פרשת זכור אחר פרשת שקלים - הבאה לכפרה על עוון העגל שנעשה משקלי זהב על ידי שהיו להוטים אחר הממון ביותר וכו', ובעוון זה בא המן על ישראל מזרע עמלק בשקלי כסף, ומרדכי צוה שלא שלחו ידיהם בביזה לתקן זה, ע"כ.

אמנם מה שכתב בסוף דבריו שמרדכי צוה שלא ישלחו ידיהם בביזה, לא ידעתי מנין לו זאת, ובמדרשי חז"ל והספרים הקדמונים לא ראיתי ככה, אדרבה, המון ספרי קודש עמדו על יסוד דברנו והעלו על נס מדרגתם של בני ישראל שמרצונם וויתרו על הביזה בשביל רצון הבורא.

סוד מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים - להורות שהחומריות אינה עיקר

ובזה הדרך אפשר להוסיף נדבך ולומר, שזהו ענין המצוה המיוחדת ליום הפורים - משלוח מנות ומתנות לאביונים, שעניינם לקחת כל איש ואיש ממון וחפצים מביתו ולתתם לאביונים וחסרי כל, להורות שיסוד עבודת היום הזה הוא לגלות דעת שלא נתן לנו הקב"ה ממון ורכוש וחפצי גשמיות, אלא בעבור לקיים בהם מצוות ולעבוד בהם את ה' כרצונו הטוב עמנו.

והיסוד הזה אנו למדים מהתנהגותם של אבותינו בשושן הבירה וכל מדינות המלך אחשוורוש, שהם מאסו בכל הביזה הגשמית ובזו בהמון כסף וזהב של אויביהם מבקשי רעתם, יען כי כל חפצם רצונם ומגמתם היה לקיים עליהם מאמר מרדכי הצדיק ואסתר המלכה - להיות הימים האלו נזכרים ונעשים בכל דור ודור ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, להרבות רעות ואחדות אהבה וחביבות בין בני ישראל באמצעות הממון והרכוש.

וקיום מצוה זו כתיקונה מעוררת רחמי שמים מרובים בכל דור ודור, וכאשר בימינו עדיין אין לנו כהן גדול ולא מזבח לא קודש הקדשים ולא קטורת לכפר על עוונותינו בכל שנה ושנה, הנה בזאת יכופר עוון כאשר נפריש ממוננו לתת אותם מתנות לאביונים ואת רכושנו נשלח מנות לאשר אין לו, ותעמוד זכות מצוה חביבה ומיוחדת זו לעלות ריח ניחוח במקום קרבן ואשה.

וזהו הענין שדרשו חז"ל (מגילה ז.) למצוא רמז מן התורה למגילת אסתר מתוך מקרא שכתוב בפרשת מעשה ומלחמת עמלק (שמות יז, יד) 'כתוב זאת זכרון בספר', והקדמונים השוו לישנא דקרא דכתיב (ויקרא טז, ג) 'בזאת יבוא אהרן אל הקודש', להורות כיסוד דברנו, אשר כמו שזכה אהרן הכהן לכפר על בני ישראל בבואו אל קודש הקדשים לעבוד עבודת ה', כמו כן יכולים אנחנו בני ישראל לכפר עוונותינו ולסלוח חטאינו בקיימנו ציווי התורה 'כתוב זאת זכרון בספר וגו' כי מחה אמהה את זכר עמלק' - על ידי מצות מחיית עמלק כתיקונה, כל איש ואיש לפי דרכו והשגת מוחו ולבו למחות את עמלק זה היצא"ר מתוך נפשו, הנה יזכה לתקן תיקונים נשגבים בזה יום הפורים במקום חטאת כיפורים לפני ולפנים.

ועתה אהובי ורבותי, קחו נא על לבכם כי הננו נכנסים אל היום הנשגב והנורא - יום הפורים, וזהו הזדמנות פז הבאה אחת בשנה - יום גדול ונורא שסגולותיו כבירים עד למאד, ועל כל בר לבב להיות שם לבו לבלתי יאבד את סגולות היום - לתקן אותם תיקונים שהכהן הגדול מתקן בבית קדש הקדשים, ועל כן, גם אם זכה לבסס עצמו כדת היום וכדת של תורה, אין בסומי דא סיבה להפריע חלילה את שמחת הרוממות ושמחת הדבקות באלוקים חיים ומלך עולם ית"ש, אלא אדרבה, קיום מצות היום כהוגן וכראוי היא סיבה ואמצעי לבוא לדבקות והתעלות שאין למעלה הימנה.

ידות הלוי

חידו"ת ממרן רבינו שליט"א

פרשת תרומה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

אמרו חז"ל (במד"ר יג, ב) שמלאכת המשכן נגמרה בכ"ה בכסלו, ועמד המשכן מקופל עד ר"ח ניסן שבו נולד יצחק אבינו, ואז הוקם המשכן, ושילם הקב"ה לחודש כסלו, את יום חנוכת המזבח בימי חשמונאי ובניו, ע"כ. ולכאורה האי מילתא טעמא בעי, במה הושוו חדשים אלו זה לזה, ומה ענין יום הולדתו של יצחק אבינו להעמיד בו את המשכן.

אלא, כי הנה תכלית עבודת המשכן, היה לעבוד עבודת השי"ת במסירות נפש, וכל עיקר הקרבת הקרבנות היו להראות מסירות נפש להשי"ת, כדברי הרמב"ן הידועים בריש חומש ויקרא (א, ט) שכאשר יביא האדם קרבן ויקריבו על אש המזבח, יחשוב בעשותו כל אלה, שהבורא ית' לוקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש וכו'.

ולכן, שפיר הוקם המשכן ביום שבו נולד יצחק, כיון שיצחק אבינו ע"ה עקד עצמו לשחיטה על גבי המזבח במסירות נפש, ולו יאה שיוקם הבית הגדול אשר בו ימסרו בניו אחריו את נפשם להשי"ת. ומאידך גיסא, שילם הקב"ה את חובו לחודש כסלו, שבו נעשה הנס הגדול ע"י בני חשמונאי כהן גדול שמסרו נפשם על שמירת התורה והמצוות.

ובזה ביאר אאמו"ר רבנו ז"ע מה שמצינו במשנה (אבות פ"ה מ"ה) שאחד הניסים שאירעו לאבותינו במקדש היה, שמעולם לא נמצא פסול בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים. והגם שהיו יכולים להקריב הקרבנות האלו בטומאה, מדין טומאה הותרה בציבור, אולם כיון שבני ישראל היו טורחים ומתייגעים הרבה בשביל הכנת הקרבנות האלו, לכן חס הקב"ה על גודל מסירות נפשם, וסייב מן השמים שלא יארע להם שום פסול. ולזה כוונת חז"ל לציין במאמרם, שכאשר בני ישראל משתדלים במסירות נפש ואהבת ה', כדי לקיים המצוה בשלמות גמורה, אזי מחזיר להם הקב"ה אהבה תחת אהבה ומסייע בידם שיצליחו במעשי ידיהם ללא שום דופי.

ולמדנו איפוא מהכא, שכאשר איש ישראל משתדל ומתייגע באיזה דבר למען כבוד שם שמים, ומה גם אם מוסר נפשו בפועל ממש על הדבר הזה, אזי הוא זוכה בדבר זה דייקא להתגלות מיוחדת של הארת פנים וחביבות עצומה מאת ה', והבורא ית"ש שולח עזרתו מקודש ומשפיע עליו סייעתא דשמיא מרובה, כדי שהמעשים הללו דוקא יצליחו בהצלחה מרובה על הצד היותר טוב ומועיל.

וכענין זה, פירש פעם אאמו"ר רבינו ז"ע את הכתוב בפרשת שמות (א, כ-כא) 'וייטב אלהים למילדות וירב העם וגו' ויהי כי יראו המילדות את האלהים ויעש להם בתים', ופרש"י: וייטב אלהים למילדת - מהו הטובה, 'ויעש להם בתים' - בתי כהונה ולויה ומלכות שקרויין בתים. ולכאורה תימה, אם חפץ הכתוב לספר את הטובה שעשה להם ה', מדוע הפסיק באומרו 'וירב העם ויעצמו'.

אלא ביאר בזה, שאליבא דאמת ב' טובות מנויות כאן בפסוקים, הטובה האחת היא 'וירב העם ויעצמו מאד', והטובה השנית היא 'ויעש להם בתים'. כלומר, כאשר ראה הקב"ה את מסירות נפשם של המיילדות הצדקניות, שלא שעו לגזירת פרעה והחיו את הילדים תוך כדי סכנת נפשות נוראה, אזי הטיב להם טובה במידה כנגד מידה, שפעולתם לא שבה ריקם, והעם היהודי אכן פרה ורבה בהתעצמות גדולה. ואחר כך מפרש הפסוק את הטובה האחרת, שבשביל הפעולה עצמה שקיימו נפשות בישראל, קבלו המילדות שכר נוסף 'ויעש להם בתים' - הם בתי כהונה ומלכות שיצאו מהם לדורות עולם. (תשע"ט)

אגרת קודש שכתב מרן רבינו בעל מהשבת הלוי זי"ע לאביו מרן רבינו בעל שבט הלוי זי"ע - תשס"ח

לעש"ק צו, יום קהילה לכל תשס"ח

קמי מעלת אדוני אבי מורי ורבי ואלופי ועט"ר שליט"א

אחדשה"ט שלו' יקר תפארת תורתו באהבה רבה ואהבת עולם.

בימי שמחה ועידן קבלת פני רב ואב ושמחה בצוותא חדא והתרוממות רוח, ואני הנני בוש לצאת כל חובת ומצות היום וכיבוד עט"ר באגרת קטנה וזעירא זו בלבד ואקוה לה שהיא תמצא את אא"ש כשחידוה' מעוזו, ומסובב עם היוצ"ח המהוללים, ותלמידים מסורים, ואברכים מופלגים, ונכבדים המאחלים.

ואנו ממרחקים, בנפשינו צמודים, וברוחנו סמוכים, ומשדרים איחולים, וברכת בנים, וחליפות ותמורות משלוח מנות, שורות עפות, ובלא שורות, ותשובות חוזרות, והוראות נתיבות, ודברי שלומות, לנו ולמשפחות, ונשלימם באגרות ששלחו למדינות, הקרובות והרחוקות, ובל נטריח טרחות, בערבי שבתותי העמוס במצות.

וחילוק מתנות, וערימות ברכות, למצפי ישועות, והנפשות השוקקות, המיחלים למנות, רוחניות וגשמיות, מצדיקי הדורות, להשפיע השפעות, ממעון השמחות, מנורא עלילות, אדון הנפלאות לבנים ובנות, נכדים ונכדות, נינים ונינות, ולכל הדורות, ולכל הלבבות השבורות.

ולא אאריך בזמן הבהול ויום הצום והכנה רבתי לפורים ושבת קודש והמוני הדופקי שער.

שבת שלו' ומבורך ומלא ברכת ה' ושמחת פורים עם כל שפע הצפונות והטמונות שהסתירו חז"ל בו, ואנעל ברוב חיבה וקרבה וברכת אורה ושמחה וששון ויקר.

חיים מאיר בן רבקה

וכל היוצ"ח הפזורים במדינות הקרובות והרחוקות

אגרת קודש ומענה לעומתו שהחזיר מרן רבינו בעל שבט הלוי זי"ע בפורים דמוקפין

עש"ק צו - פורים דמוקפין תשס"ח לפ"ק

כבוד בני אהובי כנפשי הגאון הצ' עושה טוב בעמו כש"ת ר' חיים מאיר הלוי
לכל אשר לך שלום וכל טוב סלה,

אחדשה"ט ושת"ה באהבה בשמחה קראתי אלה השורות, צפונות וברורות -
משמחים לבבות נפשות צמאות - לקורא הדורות - עשה ישועות - לצאצאי
האבות - ומרבים תפילות - לנורא עלילות - שיעשה פלאות - גם לאלה הדורות,
שבענו רעות - מגוי ואומות, ומחכים לגאולות לבנים ואבות - עיניהם לו תלויות
- אנא קיים הנביאות - ובנה המקדשות - יראו עינינו וישמח לבינו - בנה עירנו
ושכון בתוכינו - כי קרוב קיצינו - ואין כח לסבלינות - יתגלה מלכינו אלוקי
אבותינו - שכינתך לציון עירינו - ומלך משיחינו ירום לבינו - כי השכינה
בתוכינו - זה ה' קוינו - ותערב מנחתינו וקרנן תודתינו - ויתקבלו תפילתינו -
בבית מקדשינו - עוד בזמנינו - ולא יבוש בטחונינו - כי אין כה' אלוקינו -

במחשבות אלו אנו יוצאים מימי גאולת מרדכי ואסתר לימי גאולת מצרים -
להכין ליל שימורים לה' - לרחם עלינו - ובתורה נאירה - גאל נא - ותחזינה
עינינו בשובך לציון ברחמים - ושם נעבדך כימי עולם וכשנים קדמוניות.

ברכת גוט שבת - ונוכה להבין ולהורות אלה התורות ולהנחיל לדורות צדיקים
וצדקניות - והשב לב בנים על אבות - תמו המחשבות מאב קטן ורחום - מצפה
לישועות יראו עינינו וישמח לבינו.

כו"ח בלונ"ח -

ומכיר טובה לבנו הגדול

ברכת כט"ס ושמחת לב מבית לבית.

אלה יעמדו על הברכה שתרמו להוצאת הגליון

'עושים הסד עם נשימות'

השותפים הקבועים

הרה"ח מנחם מנדל פרוכטר הי"ו
לרגל שמחת נישואי הבן ני"ו
למו"ט ובשעטמו"צ

הרה"ג ר' שלמה קאהן שליט"א
לע"נ אביו
הר"ר יום טוב ב"ר שלמה הכהן ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ת.נ.צ.ב.ה.

הרה"ח יצחק מנחם כהן הי"ו - אלעד
לע"נ אביו הר"ר יוסף ב"ר אליהו ז"ל
נלב"ע ח' אדר תש"ע ת.נ.צ.ב.ה.

הרה"ג יעקב לנדאו שליט"א - אשדוד
לרגל שמחת הולדת הנכד ני"ו
למו"ט ובשעטמו"צ

הרה"ח אהרן נפתלי ענגעל הי"ו
לרגל שמחת הבר מצוה לבנו ני"ו
למו"ט ובשעטמו"צ

הרה"ח צבי אריה אייזנבאך הי"ו
לרגל שמחת אירוסי הבת תחי'
למו"ט ובשעטמו"צ

הרה"ח יצחק אהרן קליין הי"ו
הרה"ח אלעזר קליין הי"ו - ב"ש
לרגל שמחת הבר מצוה לנכד / הבן ני"ו
למו"ט ובשעטמו"צ

הרה"ג ר' שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א
לע"נ אמו
מרת בילא בת הרה"ח ר' חיים משה ע"ה
נלב"ע ט' אדר תשנ"ג ת.נ.צ.ב.ה.

הרה"ח אהרן רפאל קראוס הי"ו
לש"נ מרן רבינו חיים מאיר בן
מרן רבינו שמואל הלוי זיע"א

הרה"ח שמריהו גליק הי"ו
לע"נ אמו מרת לאה ב"ר יחזקאל יהודה ע"ה
נלב"ע י"ג אדר ב' ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה יהודה ז"ל בן מרן רבינו שמואל הלוי זי"ע
נלב"ע כ"ח אייר תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

קול מעינות הלוי

א"י 072-315-0909 ~ בארה"ב: 1-845-373-3737

יו"ל ע"י מעינות הלוי מכון הו"ל תורת

מרן רבינו בעל שבט הלוי זצוק"ל
גאב"ד זכרון מאיר וריש מתיבתא דשיבת חכמי לובלין

רח' וילקומיר 10 ת.ד. 1550 בני ברק
טל * 03-5798836 פקס * 03-5798830
דוא"ל: 5798836@gmail.com

